

Varuh človekovih pravic
Dunajska cesta 56
1109 Ljubljana

Gospod
Jurij STARE
Adamičeva ulica 4
1000 Ljubljana

jurij.stare@siol.net

Številka: 17.2-4/2021-4-IR
Datum: 05/10/2021

Spoštovani gospod Stare,

Varuh človekovih pravic republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) je proučil vašo dopolnitev pobude kot odgovor na odgovor Varuha št. 0.4-565/2021-2-KOV z dne 22. 6. 2021. K svojemu takratnemu pozivu pravnim in fizičnim lastnikom različnih parcel na področju katastrskih občin Dravljje in Zgornja Šiška k njihovi vrnitvi v javno korist ter pozivu Mestni občini Ljubljana (v nadaljevanju: MOL), da orisano območje razglasi za grajeno javno dobro ter da, dokler tega ne stori, preneha z vsemi planskimi dejavnostmi za to območje, ste dodali dodatna pojasnila z namenom boljše razjasnitve dejanskega stanja. Seznanili ste nas, da so zemljišča, ki ste jih navedli v svojem pozivu, zgrajene javne površine, ki naj bi po vašem prepričanju v preteklosti nezakonito prešle v zasebno last pravnih in fizičnih oseb preko podjetja GIPOSS d.o.o., ki naj bi si ta zemljišča domnevno nezakonito prilastilo na podlagi določb Zakonu o lastninjenju nepremičnin v družbeni lasti (ZNLDL)¹. V zvezi s tem problematizirate predvsem domnevno sporen vpis predhodnika omenjenega podjetja (Poslovno združenje GIPOSS Ljubljana) kot nosilca pravice uporabe brez sklica na določila Pogodbe o prenosih teh pravic, prenešenih s strani občine kot nosilca takratne družbene lastnine. Ta predhodnik naj bi bil kasneje kot pravna oseba izbrisan, premoženje pa je nato prevzelo prej omenjeno podjetje. Občina svojih pogodbenih pravic (sklepamo, da v postopku ukinitve/stečaja predhodnika podjetja) naj ne bi zahtevala, to pa naj bi privedlo do domnevno nezakonitega prevzema lastništva nad zemljišči kljub domnevnemu neobstoju nasledstvenih pravic podjetja GIPOSS d.o.o. V nadaljevanju svoje pobude orisujete sosledje dogodkov ter dejansko stanje v takratnem času, ki naj bi zaradi neurejenih evidenc in spletk rezultirala v lastninjenju zemljišč s površinami, ki so oz. še vedno po vašem mnenju predstavljajo grajeno javno dobro, omenili pa ste tudi potekajoč postopek spremembe relevantnega občinskega podrobnega prostorskega načrta (OPPN). Menite, da ste izčrpali že vse možnosti, Varuhu

¹ ZNLDL v 3. členu določa, nepremičnine postanejo lastnina pravnih oseb, ki imajo na nepremičnini pravico uporabe oziroma njihovih pravnih naslednikov. Vpis lastninske pravice se v zemljiški knjigi opravi na predlog. V primeru, da je pravica uporabe na nepremičnini v korist pravne osebe oziroma njenega pravnega naslednika, vpisana v zemljiški knjigi, se vpis lastninske pravice v zemljiški knjigi opravi po uradni dolžnosti.

sporočate naslovnike, na katere ste se že obrnili ter ga prosite za nasvet. K svojem sporočilu ste priložili tudi številne priloge.

Iz številnih priloženih dokumentov, s katerimi ste nas seznanili, smo uspeli razbrati, da ste med drugim:

- V letu 2013 skušali vstopiti v sodni postopek med MOL in omenjenim podjetjem za ugotovitev ničnosti pogodbe in neveljavnosti vknjižbe. Trenutno stanje oz. morebiten zaključek in rezultat tega postopka Varuh iz vaše pobude ni mogel razbrati.
- V letu 2013 ste dopolnili predhodno podano kazensko ovadbo, katero naj bi Vrhovno državno tožilstvo Republike odstopilo Okrožnemu državnemu tožilstvu v Ljubljani. Katero kaznivo dejanje očitajte komu ter kakšna je bila odločitev tožilstva v zvezi z vašo ovadbo Varuhu niste sporočili.
- V letu 2014 ste se obrnili na Ministrstvo za pravosodje, od katerega ste tudi prejeli dva odgovora.
- V letu 2014 ste se obrnili na zemljiškoknjižni oddelek Okrajnega sodišča v Ljubljani v zvezi z domnevnimi spornimi vpisi v zemljiško knjigo v okviru omenjenega sodnega postopka med MOL, podjetjem ter posameznimi lastniki. Odgovor ste tudi prejeli, nanj pa ste se tudi odzvali.
- V letu 2015 ste na župana MOL naslovili ponovno pobudo za vzpostavitev grajenega javnega dobra na relevantnem območju, več pobud ste na MOL naslovil tudi v letih 2012, 2013, 2015 in 2017.
- Posredovali ste nam tudi zapisnik zbora lastnikov večstanovanjske stavbe na Adamičevi 4 z leta 2018, iz katerega med drugim izhaja, da naj bi v določenem sodnem sporu prišlo do sklenitve poravnave med MOL, podjetjem Videoart ter lastniki stavbe v zvezi lastništvom nad določeno zelenico ter parkirišči, v zvezi s čemer ste izrazili nestrinjanje.
- V letu 2019 ste se glede predmetne problematike obrnili na Pravno-informacijski center nevladnih organizacij (PIC) od katerega ste tudi prejeli odgovor.
- V juniju letos ste podali pripombe na v polenih mesecih razgrnjen relevantni OPPN za vzpostavitev grajenega javnega dobra na relevantnem območju.

Vašo dopolnitev, vključno s prilogami, smo skrbno proučili.

Sicer ste že v odgovoru Varuha št. 0.4-565/2021-2-KOV z dne 22. 6. 2021 prejeli določena pojasnila o Varuhovih pristojnostih, ki pa jih velja z vidika vaše sedanje dopolnitve smiselno ponoviti ter dopolniti.

Kot vam je bilo že pojasnjeno, je Varuh pristojen varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin v razmerju do državnih organov, organov lokalne samouprave in nosilcev javnih pooblastil, torej organov oblasti. Njegova pooblastila so torej omejena na primere, ko organi oblasti s svojimi ravnanji kršijo človekove pravice posameznikov, pri čemer je njegova vloga povsem subsidiarne narave. Posredovanje praviloma pride v poštev šele, če pristojni organi ne zavzamejo stališča oziroma ne odločijo.

Iz vaše pobude razberemo predvsem očitek nesmotrnega upravljanja s takratnim družbenim premoženjem, ki je po vaši oceni nezakonito pristalo v zasebnih rokah. Glede na to, da je bila oz. je še predmetna problematika v postopku reševanja pred pristojnim sodiščem², vaše pobude ne moremo šteti kot pobude glede na smiselne določbe Zakona o varuhu človekovih pravic (ZVarCP), saj gre pri vprašanju obstoja

² Kakšen je bil rezultat omenjenega in morebiti še drugih potekajočih sodnih postopkov v zvezi z morebitno obstoječo lastninsko pravico MOL ter kakšna je bila odločitev državnega tožilstva v zvezi s podano kazensko ovadbo žal iz vaše pobude nismo uspel razbrati, zato vam konkretnjših pojasnil v tem delu ne moremo podati.

lastninske pravice na določeni nepremičnini oz. nepremičninah za stvarnopravno premoženjsko vprašanje, ki se rešuje v okviru konkretnih sodnih postopkov. Tudi sicer na podlagi dejstva, da je od prenosa posameznih oz. vseh nepremičnin po vsej verjetnosti prišlo že pred več leti oz. je prišlo določenih spornih dejanj, ki ste jih izpostavili, tudi še v prejšnjem družbenem sistemu, določba 32. člena³ ZVarCP predstavlja potencialno oviro za nadaljnjo obravnavo vaše pobude. Varuh vsekakor razume vaša prizadevanja za (ponovno) vzpostavitev statusa grajenega javnega dobra na dotičnih nepremičninah, ki tega statusa po vaši oceni zaradi številnih nepravilnosti v preteklosti nimajo oz. bi ga po vaši oceni morale imeti. Žal pa to dejstvo samo ne omogoča opredelitve vašega dopisa kot pobude v smislu določb omenjenega ZVarCP. Varuh namreč ni še en organ za presojo pravilnosti in zakonitosti posameznih sodnih odločitev. Morebitne nepravilnosti v ugotavljanju dejanskega stanja, kršitve pravil postopka ter zmotno uporabo materialnega prava je mogoče uveljavljati kot pritožbene razloge v pravnem postopku. Stranka, ki meni, da sprejeta odločitev ni pravilna in zakonita, lahko svoje poglede in argumente zanje uveljavlja s pravnimi sredstvi (rednimi in izrednimi), ki jih omogočajo predpisi za posamezno vrsto postopka.

Glede na to, da gre po našem razumevanju tudi sicer prvenstveno za vprašanje ustreznosti prostorske ureditve, ki leži povsem v domeni organa lokalne samouprave, vam v nadaljevanju podajamo nekatera splošna pojasnila, ki vam bodo v morebitno pomoč.

Kot ste verjetno seznanjeni, imajo posamezniki oz. javnost sicer v okviru relevantnih postopkov prostorskega urejanja, torej vzpostavitve, spreminjanja in prilagajanja prostorskih aktov možnost podajanja pripomb in mnenj na javno razgledan osnutek posameznega akta, pristojni organ⁴ pa je dolžan pripombe proučiti, do njih zavzeti stališče ter ga javno objaviti, pri čemer ne obstoji njegova dolžnost vse pripombe tudi upoštevati. Obstoji torej relativna široka diskrecijska pravica posameznega organa lokalne oblasti, pri čemer je njegovo ravnanje vselej zamejeno z relevantnimi postopkovnimi in materialnimi pravili kot tudi s temeljnimi načeli prostorskega urejanja. Od slednjih se kot smiselna kažejo izpostaviti načela trajnostnega prostorskega razvoja, identitete prostora, usmerjanja poselitve, usklajevanja interesov ter ekonomičnosti postopka⁵. S tega vidika se predhodna razrešitev temeljnih vprašanj, kot je vprašanje (ne)obstoja lastninske pravice občine na določeni nepremičnini oz. nepremičninah kaže kot pomembna predpostavka za ustrezno ureditev tudi v prostorskih aktih, ki so po svoji pravni naravi splošni pravni akti. Nedvoumno gre z vidika z vaše strani predstavljenega dejanskega stanja za kompleksno problematiko, ki medsebojno prepleta tako vprašanja lastništva nad nepremičninami, njihovega preteklega in sedanjega statusa ter posledičnih odločitev posamično pristojnih organov, vendar Varuh rešitve vprašanja lastninske pravice in iz nje izvirajočih upravičenj drugje, kot v okviru konkretnih sodnih postopkov, ne vidi.

V zvezi z vašimi morebitno preostalimi možnostmi pa Varuh glede na posredovano obširno dokumentacijo ugotavlja, da ste se v preteklosti v zvezi z isto problematiko obračali že na številne organe, od katerih ste tudi prejeli številne odgovore. Posredovana pojasnila smo, kljub dejstvu relativne daljše časovne odmaknjenosti od njihovega prejema proučili, pri čemer nepravilnosti, ki bi lahko bili podlaga za Varuhovo posredovanje, nismo ugotovili. S tega vidika vas lahko glede potencialne problematičnosti zadnjega prostorskega akta (po nam znanih informacijah ta še ni bil sprejet), na katerega ste podali pripombe, dodatno seznanimo s smiselno določbo 58.

³ Varuh ne začne postopka, če je od dejanja ali zadnje odločitve organa preteklo več kot eno leto, razen če oceni, da je pobudnik zamudil rok iz objektivnih razlogov ali da gre za tako pomembno zadevo, ki opravičuje njegovo ukrepanje ne glede na časovno oddaljenost.

⁴ Drugi odstavek 5. člena ZUrep-2.

⁵ 6. do 12. člen ZUrep-2.

člena Zakona o urejanju prostora (ZUrep-2), ki opredeljuje sodno varstvo zoper prostorske izvedbene akte. Skladno s prvim odstavkom omenjenega člena je zoper prostorske izvedbene akte namreč mogoč upravni spor, za katerega se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja upravni spor, če ta zakon ne določa drugače. V upravnem sporu sodišče, skladno z drugim odstavkom omenjenega člena odloča o zakonitosti prostorskih izvedbenih aktov kot splošnih pravnih aktov v delu določitve namenske rabe prostora ali usmeritev za namensko rabo prostora; določitve prostorskih izvedbenih pogojev, ki se nanašajo na namembnost posegov v prostor, njihovo lego, velikost in oblikovanje, ali na velikost gradbene parcele, ali najustreznejše variante v uredbi o najustreznejši varianti. Nadalje tretji odstavek omenjenega člena določa, da tožbo v upravnem sporu lahko vloži oseba, ki vlaga tožbo zaradi varstva svojih pravic in pravnih koristi, če izpodbijani prostorski izvedbeni akt določa pravni temelj za določitev njenih pravic ali obveznosti in če oseba izkaže, da ima izpodbijani prostorski akt v tem delu zanjo bistvene posledice; nevladna organizacija, ki ima aktiven status delovanja v javnem interesu na področju urejanja prostora, varstva okolja, ohranjanja narave ali varstva kulturne dediščine, če vlaga tožbo zaradi kršitev zakona v škodo javnega interesa iz svojega področja delovanja in če je predhodno aktivno sodelovala v postopku priprave tega prostorskega izvedbenega akta, tako da je podala pripombe ali predloge na razgrnjen akt ali državno odvetništvo na zahtevo vlade zaradi varstva javnega interesa. Rok za vložitev tožbe v upravnem sporu je skladno s četrtem odstavkom 58. člena tri mesece od uveljavitve prostorskega izvedbenega akta.

Sklepno predlagamo, da se pred morebitnimi nadaljnjimi koraki v smislu zgoraj pojasnjenega vsekakor predhodno posvetujete z izbranim odvetnikom. Sodni postopki so namreč strogo formalni in zahtevajo pravno znanje, da lahko stranka učinkovito brani in zavaruje svoje pravice ter pravne koristi.

Želimo vam vse dobro in vas lepo pozdravljamo.

Peter Svetina
varuh človekovih pravic